

EIROPAS PARLAMENTS

2014 - 2019

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

2014/2254(INI)

6.5.2015

ATZINUMS

Sniegusi Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai

par pamattiesību stāvokli Eiropas Savienībā 2013.–2014. gadā
(2014/2254(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Daniela Aiuto*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

- A. tā kā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantā ir noteikts, ka ES dibināšanas vērtības ir „cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskuma un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības”;
- B. tā kā vīriešu un sieviešu līdztiesība ir viena no pamattiesībām un viens no ES kopējiem principiem un tā kā tā ne tuvu vēl nav sasniegta; tā kā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. un 23. pantā ir paredzēts jebkāda veida diskriminācijas aizliegums dzimuma dēļ un tā kā vardarbība pret sievietēm ir brutāla dzimumu nelīdztiesības izpausme, kā arī viens no visizplatītākajām cilvēktiesību pārkāpumu veidiem Eiropā;
- C. tā kā saskaņā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pantu ir aizliegta jebkāda veida necilvēcīga vai pazemojoša attieksme;
- D. tā kā seksuālā un reproduktīvā veselība un ar to saistītās tiesības (SRVT) ir balstītas uz pamata cilvēktiesībām un tā kā tās ir būtiski cilvēku cieņas elementi¹; tā kā atteikums veikt abortu, lai glābtu dzīvību, ir nopietns cilvēktiesību pārkāpums;
- E. tā kā, neskatoties uz pēdējos gados dažās jomās gūtajiem zināmajiem panākumiem, katra otrā sieviete kaut kad savas dzīve laikā ir cietusi no viena vai vairākiem seksuālas uzmākšanās veidiem un katra trešā sieviete Eiropas Savienībā pēc 15 gadu vecuma kaut kad savas dzīves laikā ir piedzīvojusi fizisku un/vai seksuālu vardarbību²; tā kā aptuveni 500 000 sieviešu Eiropas Savienībā ir cietušas no sieviešu dzimumorgānu apgrauzīšanas³ un tā kā pret sievietēm un meitenēm vērsta vardarbība ir uzskatāma par galveno dzimumu līdztiesības šķērslī un par pamattiesību pārkāpumu un Eiropas Savienībā joprojām ir viens no visizplatītākajiem cilvēktiesību pārkāpumu veidiem;
- F. tā kā saskaņā ar tāda pētījuma secinājumiem, kuru 2014. gadā veica Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra, lielākā daļa no vardarbības cietušo sieviešu par notikušo policijai neziņo;
- G. tā kā Eiropas tiesību aktos pret sievietēm vērsta vardarbība nav konkrēti iekļauta kā viens no dzimumu diskriminācijas veidiem, un tā kā šādi tā ir reglamentēta tikai trīs dalībvalstu tiesību sistēmās (Spānijā, Zviedrijā un Vācijā), kas nozīmē to, ka pret sievietēm vērsta vardarbība netiek uzverta kā būtiska līdztiesības problēma; tā kā, definējot pret sievietēm vērstu vardarbību un dzimumnosacītu vardarbību, dalībvalstis īsteno *ad hoc* pieeju, jo definīcijas valstu tiesību aktos ievērojami atšķiras, datu salīdzināšanu līdz ar to padarot neiespējamu;

¹ Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību rīcības programmu 7.2 un 7.3 paragrāfs.

² Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA) „Vardarbība pret sievietēm — ES mēroga pārskats” Galvenie rezultāti (2014. gads) http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results_en.pdf.

³ Dati sniegti Komisija pētījumā „Eiropas Komisijas veikti pasākumi, apkarojot vardarbību pret sievietēm” (2015. gada janvāris).

- H. tā kā, kaut arī izdarītajam noziegumam samērīgs sods tik tiešām attur no pamattiesību pārkāpšanas, tomēr galvenajam uzdevumam joprojām ir jābūt noziegumu profilaksei (izglītojot un rīkojot kultūras pasākumus), nevis reaģēšanai uz notikumu;
- I. tā kā pret sievieti vērsta vardarbība ir visizplatītākais pamattiesību pārkāpuma veids Eiropas Savienībā un visā pasaulē un tā kā tā ietekmē visus sabiedrības līmeņus neatkarīgi no vecuma, izglītības, ienākumu apjoma, sociālās pozīcijas un izcelsmes vai dzīvesvietas, un tā kā tā ir uzskatāma par sieviešu un vīriešu līdztiesības nozīmīgu šķērslī;
- J. tā kā vardarbība, no kuras cieš sievietes un meitenes, ietver gan fiziskos, gan psiholoģiskos uzbrukumus, izvarošanu, bērnu ļaunprātīgu izmantošanu, ar reliģiskiem vai citiem uzskatiem saistītu ļaunprātību, seksuālu uzmākšanos un izsekošanu un vardarbību ģimenē, arī vardarbību, kas izriet no jaunajām tehnoloģijām un interneta, izmantojot sieviešu nīšanas valodu, izsakot draudus un aizskarot tiešsaistē, un tā kā dažos gadījumos šādas vardarbības rezultātā tiek izdarītas sieviešu slepkavības un/vai tiek izdarīti tā saucamie goda aizstāvības noziegumi, kas ir uzskatāmi par ANO noteikto sieviešu pamattiesību uz cieņu, vienlīdzīgu attieksmi un tiesību aizsardzību pārkāpumu; tā kā sievietēm un meitenēm ir tādas pašas tiesības uz visu cilvēktiesību un pamatbrīvību izmantošanu un aizsardzību politiskajā, ekonomiskajā, sociālajā, kultūras, pilsoniskajā vai ikvienā citā jomā¹;
- K. tā kā iespējas aizsargāt savas tiesības ir cilvēktiesības un tā kā vīriešu un sieviešu vienādas tiesības uz tiesību aizsardzību ir ļoti nozīmīgas no dzimumu līdztiesības nodrošināšanas viedokļa; tā kā sievietēm bieži vien ir jāpārvar gan sociāli ekonomiski tiesību aizsardzības šķēršļi, piemēram, ekonomiskā atkarība, finanšu līdzekļu vai juridisku konsultāciju trūkums un kultūras stereotipi, kuru dēļ viņām ir bailes un kauns, gan tiesību aizsardzības procesuāli šķēršļi, piemēram, ilgstošs kriminālprocess, diskriminējoša prakse un zems notiesājošo spriedumu īpatsvars; tā kā sievietes un meitenes invalīdes un laucinieces, minoritāšu sievietes un meitenes, sievietes un meitenes migrantes vai bēgles vai LGBTI sievietes un meitenes, cenšoties aizsargāt savas tiesības, var ciest no lielākas institucionālās neobjektivitātes nekā citas sievietes;
- L. tā kā sieviešu un bērnu tirdzniecība un seksuāla izmantošana ir klajš cilvēktiesību, cilvēka cieņas un tiesiskuma un demokrātijas pamatprincipu pārkāpums; tā kā mūsdienās šīs parādības sievietes apdraud vairāk, jo ir pieaugusi ekonomiskā nenoteiktība un lielāks ir bezdarba un nabadzības risks;
- M. tā kā darba tirgū, kurā parasti valda segregācija uz dzimuma pamata, grūtības līdzsvarot darbu un ģimenes dzīvi un sieviešu prasmju un darba nepietiekama novērtēšana, kas ir daži no kompleksajiem iemesliem, kāpēc sievietes pastāvīgi saņem mazāku atalgojumu un pensiju nekā vīrieši;
- N. tā kā diskriminācija dzimuma dēļ ietekmē sieviešu un jo īpaši vecāka gadagājuma sieviešu, vientuļo vecāku, sieviešu invalīžu, sieviešu migranšu un etnisko un kultūras minoritāšu sieviešu dalību darba tirgū;
- O. tā kā masveida piekļuve internetam ir vēl vairāk palielinājusi fiziskas un psiholoģiskas

¹1993. gada 20. decembra Deklarācijas par vardarbības pret sievietēm izskaušanu 1. un 3. pants (A/RES/48/104).

pret sievietēm vērsta vardarbības iespējas, tostarp lenkšanu tiešsaistē;

- P. tā kā joprojām nav novērsta dzimumnosacīta diskriminācija, kas nopietni ietekmē darba, ģimenes un privāto dzīvi, un tā kā šī parādība bieži vien ir novērojama izglītības, apmācības un pakalpojumu nozarē; tā kā bieži tiek ziņots par gadījumiem, kad sievietes cieš no daudzveidīgas diskriminācijas tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar dzimumu, piemēram, etniskās izcelsmes, ticības, klases, seksuālās orientācijas, reliģijas un invaliditātes dēļ;
- Q. tā kā ekonomiskās krīzes un daudzās dalībvalstīs īstenotās taupības politikas dēļ tiek samazināts pieejamo budžetu apjoms un mazāk sniegti sabiedriskie pakalpojumi, ar kuriem palīdz no vardarbības cietušām sievietēm, izraisot negatīvas sekas — pamattiesību nozīmes mazināšanos un sieviešu pakļaušanu nabadzības, atstumtības, diskriminācijas un vardarbības riskam,
1. mudina Komisiju tās nākamajā ES veselības stratēģijā SRVT iekļaut kā vienu no pamattiesībām, lai nodrošinātu ES iekšējās un ārējās pamattiesību politikas saskaņu, kā to pieprasīja Parlaments 2015. gada 10. martā¹;
 2. aicina Komisiju un dalībvalstis atzīt tiesības uz piekļuvi drošiem un mūsdienīgiem pretapaugļošanās līdzekļiem un iespēju iegūt dzimumizglītību skolās;
 3. aicina dalībvalstis nodrošināt tādu valstu stratēģiju īstenošanu, kas attiecas uz sievietes seksuālās un reproduktīvās veselības vērā ņemšanu un aizsardzību un sievietes seksuālo un reproduktīvo tiesību ievērošanu un aizsardzību; stingri piekrodina par Savienības nozīmi izpratnes veidošanā un paraugprakses popularizēšanā šajā jautājumā, ņemot vērā, ka veselība ir viena no pamata cilvēktiesībām, kas ir svarīga arī no citu cilvēktiesību izmantošanas viedokļa;
 4. aicina Komisiju ieteikt konkrētus pasākumus, kurus dalībvalstis varētu veikt, lai apkarotu daudzveidīgu diskrimināciju;
 5. aicina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt stratēģiju un rīcības plānu par visu veidu dzimumnosacītas vardarbības un homofobijas apkarošanu, pastiprinot novēršanu, nodrošinot upuru aizsardzību un palīdzību viņiem un īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām, piemēram, nepilngadīgajiem, vecāka gadagājuma personām, invalīdiem, bēgļiem, patvēruma meklētājiem un diskriminācijas upuriem; aicina Komisiju iesniegt konkrētu un vērienīgu stratēģiju par dzimumu līdztiesību laikposmā pēc 2015. gada;
 6. aicina dalībvalstis izveidot tādu centru tīklus, kuros sniedz atbalstu un patvērumu sievietēm, kas ir kļuvušas par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas upurēm, nodrošinot viņām psiholoģisko, medicīnisko, sociālo un juridisko atbalstu un stimulus stabila darba meklējumos, un ar tiem saistītās priekšrocības;
 7. pilnībā nosoda jebkādu psiholoģisko un fizisko vardarbību, tostarp seksuālo vardarbību, kas ir vērsta pret sievietēm; aicina ES un dalībvalstis nodrošināt to, lai upuri saņemtu

¹ Pieņemtie teksti, P8_TA(2015)0050.

palīdzību un tiktu aizsargāti;

8. aicina dalībvalstis pilnībā īstenot Direktīvu 2012/29/ES, ar ko nosaka noziegumos cietušo tiesību, atbalsta un aizsardzība minimālos standartus, un Direktīvu 2011/99/ES par Eiropas aizsardzības rīkojumu;
9. uzskata, ka pret sievietēm vērsta vardarbība, piemēram, goda aizstāvības slepkavības, nepilngadīgo laulības, cilvēku tirdzniecība, sieviešu dzimumorgānu apgraizīšana un vardarbība ģimenē, ir nopietni cilvēktiesību pārkāpumi, kurus nekad nedrīkstētu attaisnot ar reliģiju, kultūru un tradīciju;
10. uzsver, ka nolūkā efektīvi apkarot pret sievietēm vērstu vardarbību un nesodāmību, ir jāmainās sabiedrības attieksmei pret sievietēm un meitenēm, jo sievietes tajā pārāk bieži ir īsteno mazāk svarīgas funkcijas un pret tām vērsta vardarbība pārāk bieži tiek paciesta vai nepietiekami ņemta vērā;
11. aicina dalībvalstis atvieglināt to sieviešu iespējas aizsargāt savas tiesības, kas ir kļuvušas par vardarbības upurēm, un sekmēt apmaiņu ar paraugpraksi.
12. uzsver nepieciešamību risināt jautājumu par dalībvalstīs pastāvošiem dzimumnosacītiem šķēršļiem aizsargāt savas tiesības gan no sociāli ekonomiskā, gan procesuālā viedokļa un mudina Komisiju un dalībvalstis šos šķēršļus likvidēt; aicina Komisiju un dalībvalstis uzlabot tādu datu vākšanu, kas attiecas uz katra atsevišķā dzimuma šķēršļiem aizstāvēt savas tiesības;
13. mudina Komisiju un dalībvalstis ratificēt Stambulas konvenciju, kas ir iedarbīgs instruments, kā vispārēji novērst pret sievietēm un meitenēm vērstu vardarbību, tostarp laulību izvarošanu, vardarbību ģimenē un sieviešu dzimumorgānu apgraizīšanu;
14. pauž nopietnas bažas par joprojām piekopto dzimumorgānu apgraizīšanas praksi, kas ir uzskatāma par nopietnu pret sievietēm un meitenēm vērsta vardarbības veidu un par nepieņemamu viņu tiesību uz fizisko neaizskaramību pārkāpumu; mudina ES un dalībvalstis būt ārkārtīgi piesardzīgām attiecībā uz šīs prakses īstenošanu savā teritorijā un to izbeigt pēc iespējas drīz; jo īpaši aicina dalībvalstis piemērot stingru un preventīvu pieeju, apmācot personas, kas strādā ar migrantiem, un regulāri un efektīvi saucot pie atbildības un sodot dzimumorgānu apgraizītājus, jo šī parādība ir jāizskauž pilnībā; stingri piekrodina, ka šāds solis būtu jāveic vienlaikus ar izpratnes veidošanas kampaņām, kas tiktu rīkotas, lai uzrunātu attiecīgo grupu; atzinīgi vērtē to, ka ES tiesību aktos, kas reglamentē patvērumu, dzimumorgānu apgraizīšanas upuri tiek traktēti kā neaizsargātas personas un dzimumorgānu apgraizīšanu ir uzskaitīta kā viens no kritērijiem, pamatojoties uz kuriem var piešķirt patvērumu;
15. aicina ES iestādes un dalībvalstis noskaidrot ierosināto vai īstenoto taupības pasākumu ietekmi uz pamattiesībām no dzimuma viedokļa, ņemot vērā taupības pasākumu nesamērīgo ietekmi uz sievietēm; aicina ES iestādes nekavējoties rīkoties uzlabošanas nolūkā, ja taupības pasākumi ir negatīvi ietekmējuši sieviešu ekonomiskās, sociālās un kultūras tiesības;
16. norāda, ka pārāk daudz sieviešu joprojām kļūst par seksuālās uzmākšanās upurēm visu

darba tirgus nozaru darbavietās; aicina dalībvalstis īstenot izglītošanas kampaņas par šo tematu, gan uzrunājot privātā sektora auditoriju, gan civildienestu; aicina dalībvalstis papildus tam apkarot šajā jomā konstatēto nesodāmību;

17. pauž satraukumu par sieviešu nepietiekamo pārstāvību lēmumu pieņemšanas procesos, uzņēmumos un to valdēs, zinātnē un politikā sfērā gan valstu, gan starptautiskā līmenī (lielie uzņēmumi, valstu un Eiropas līmeņa vēlēšanas) un jo īpaši vietējā līmenī; prasa, lai tiktu atbalstīta sieviešu profesionālā attīstība un centieni ieņemt vadošus amatus, un aicina ES iestādes lielāku vērību pievērst konstatējumam, ka lielāko ES biržā kotēto uzņēmumu valdēs sieviešu īpatsvars ir tikai 17,8 %;
18. atzinīgi vērtē to, ka ziņojums par Pamattiesību hartas piemērošanu satur punktu par direktīvu, ar ko cenšas uzlabot dzimuma līdzsvaru starp biržā kotēto uzņēmumu direktoriem bez izpildpilnvarām un kas ir uzskatāma par vienu no veidiem, kā veicināt pamattiesību ievērošanu nolūkā uzņēmumu valdēs panākt īstenu vienlīdzību starp sievietēm un vīriešiem;
19. aicina Komisiju pievērst uzmanību vajadzībai sekmēt cieņas un tolerances kultūru, lai izbeigtu visu veidu pret sievietēm vērstu diskrimināciju;
20. norāda, ka vairāk nekā puse no visiem augstskolu maģistrantiem ir sievietes; uzskata, ka, kamēr nav panākta vīriešu un sieviešu paritāte lēmumu pieņemšanas amatos, šajā ziņā būtu jāīsteno pozitīvās diskriminācijas pasākumi; aicina dalībvalstis veikt visus nepieciešamos pasākumus, ar kuriem veicina sieviešu iecelšanu augsta līmeņa amatos;
21. norāda, ka vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības ir uzskatāmas par nepieņemamu diskrimināciju un ir pretrunā ES Līgumiem (LESD 157. pantam); pauž nožēlu par to, ka Eiropas Savienībā sievietes vidēji par vienu un to pašu darbu joprojām saņem par 16 % mazāku atalgojumu nekā vīrieši; mudina dalībvalstis nodrošināt, lai visās darba tirgus nozarēs tiktu piemērots vienādas darba samaksas princips par vienādu darbu;
22. aicina Komisiju uzraudzīt pamattiesību stāvokli Eiropas Savienībā, pamatojoties uz datiem par katru dzimumu atsevišķi;
23. aicina dalībvalstis valstu iestādēm, kas atbild par dzimumu līdztiesību, noteikt juridisku un finansiālu autonomiju, lai tās varētu algot nepieciešamos darbiniekus un veikt autoritatīvās funkcijas; uzsver dalībvalstu sadarbības ar Parlamentu nozīmi attiecībā uz dzimumu līdztiesību, īstenojot rīcības plānus un mērķtiecīgus ieteikumus par līdztiesības nodrošināšanu, pret sievietēm vērstas vardarbības apkarošanu un sieviešu integrācijas sabiedrībā augstāka līmeņa sasniegšanu neatkarīgi no dalībvalsts, kurā attiecīgā sievietes atrodas;
24. aicina Komisiju atvēlēt lielāku finansējumu projektiem un partnerattiecībām starp dalībvalstīm un NVO, kurām ir atzīta pieredze palīdzības sniegšanā sievietēm, kas ir cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas upures;
25. aicina Komisiju un dalībvalstis, izstrādājot budžeta politikas virzienus, sociālā nodrošinājuma sistēmu un sabiedriskos pakalpojumus, ņemt vērā demogrāfiskos procesus un mājāsaimniecību lieluma un sastāva izmaiņas; konstatē, ka lielākajā daļā dalībvalstu

pieaug vienas personas mājsaimniecību skaits, taču vairums politikas virzienu tieši vai netieši šīs mājsaimniecības diskriminē un nepelnīti nostāda neizdevīgākā situācijā; uzskata, ka cilvēkus nedrīkstētu apbalvot vai sodīt par viņu mājsaimniecību lielumu un sastāvu; tāpēc prasa, lai tiktu īstenota politika, kas būtu neitrāla no mājsaimniecības izmēra vai sastāva viedokļa;

26. aicina dalībvalstis un ES iestādes sadarboties ar Eiropas Dzimumu līdztiesības institūtu (*EIGE*) un Pamattiesību aģentūru, ievērojot kopīgo apņēmību sadarboties nolūkā apkarot vardarbību un diskrimināciju dzimuma dēļ;
27. prasa, lai dalībvalstis stingrāk reaģētu uz sociālo mādiņu troļļiem, kas sievietes aizskar nesamērīgā apmērā, tām uzmācoties tiešsaistē.
28. aicina Komisiju un dalībvalstis atzīt un popularizēt oficiālās un neoficiālās izglītības nozīmi, palīdzot dzimumu līdztiesības īstenošanā, ko panāk ar sieviešu un tādu personu tiesību apjoma palielināšanu, kas tiek apzīmētas kā LGBTI, tādējādi aizsargājot viņu pamattiesības.
29. aicina dalībvalstis pārskatīt savus tiesību aktus un atcelt normas, kas diskriminē sievietes, kā tas nesen notika vienas dalībvalsts nacionālo pensiju shēmu reglamentējošo noteikumu gadījumā, kurā bija noteikts atšķirīgs „parastais pensionēšanās vecums” atkarībā no attiecīgās personas vecuma un kurā sieviešu iesniegumus bija paredzēts vērtēt, ņemot vērā viņu izaudzināto bērnu skaitu¹;
30. aicina ES un dalībvalstis atzīt sieviešu un meiteņu neatņemamās tiesības uz ķermenisko neaizskaramību un lēmumu pieņemšanas patstāvību.

¹Eiropas Savienības Tiesas 2013. gada 11. aprīļa spriedums lietā *Blanka Soukupová pret Ministerstvo zemědělství*, ES:C:2013:223.

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	6.5.2015
Galīgais balsojums	+: 27 -: 5 0: 1
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Daniela Aiuto, Maria Arena, Catherine Bearder, Beatriz Becerra Basterrechea, Malin Björk, Vilija Blinkevičiūtė, Anna Maria Corazza Bildt, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Mary Honeyball, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Elisabeth Köstinger, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Angelika Mlinar, Angelika Niebler, Maria Noichl, Marijana Petir, Terry Reintke, Liliana Rodrigues, Jordi Sebastià, Michaela Šojdrová, Ernest Urtasun, Ángela Vallina, Beatrix von Storch, Anna Záborská, Jana Žitňanská, Inês Cristina Zuber
Aizstājeji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Rosa Estaràs Ferragut, Constance Le Grip, Georg Mayer, Branislav Škripek, Monika Vana, Julie Ward
Aizstājeji (200. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Isabella Adinolfi